

Nemzetpolitikai összefoglaló

2016. 20. hét



MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

NPKI | NEMZETPOLITIKAI
KUTATÓINTÉZET



Potápi Árpád János találkozott az EBESZ Nemzeti Kisebbségi Főbiztosával

Hivatalában fogadta Potápi Árpád János nemzetpolitikáért felelős államtitkár Astrid Thorst, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) Nemzeti Kisebbségi Főbiztosát. A találkozó folyamán Potápi Árpád János kifejtette, hogy a határon túli magyarság helyzetével kapcsolatban a Főbiztos legutóbbi látogatása során vázolt problémák döntő többsége továbbra is fennáll. Míg Szlovákia és Szerbia esetében javulás tapasztalható, a Romániában élő magyar kisebbség helyzete jelentősen romlott. Ez a romlás kézzel fogható a nyelvi jogok, a szimbólumhasználat korlátozásában és az egyházi és közösségi ingatlanok restitúciója területén tapasztalható visszaélésekben. Az ukrajnai magyarság helyzetével kapcsolatban Potápi Árpád János kiemelte, hogy jelentősen bonyolítja a helyzetet az országban elhúzódó politikai válság. Astrid Thors biztosította a magyar kormány képviselőit arról, hogy továbbra is figyelemmel kíséri a térségben élő kisebbségek helyzetét, és reményét fejezte azok helyzetének mielőbbi javulásával kapcsolatban.



Isten akarata, hogy jobban éljünk a szülőföldünkön

A szülőföld által biztosított élettér betöltésének a szükségességéről beszélt a csíksomlyói búcsú ünnepi szónoka, Csintalan László tiszteletbeli kanonok, tiszteletbeli főesperes, csíkdelnei plébános. A csíksomlyói hegnyeregben százezrek által hallgatott prédikációban a mózesi áldást idézve kijelentette: Isten akarata, hogy éljünk és jobban éljünk a szülőföldünkön – számolt be az MTI. Úgy vélte, hogy a csíksomlyói zarándoklatból kell erőt meríteni ahhoz, hogy a családdal, az egyházközösséggel és a néppel összekapaszkodva kérjük Isten áldását az életterünk betöltéséért. „Ne maradjon beszegezett ház, gyerek nélküli iskola, megfogyatkozó falu és város, megfogyatkozott ország és szülőföld. Be kell töltenünk életterünket” – hangsúlyozta a búcsú szónoka. A Ferenc pápa által meghirdetett irgalmasság évére utalva kijelentette, irgalmasság van a teremtésben, a megváltásban és a megszentelésben is. A gyönyörű csíki tájat a teremtés csodájaként említette meg. Az ünnepi szónok a megbocsátás szükségességére is kitért prédikációjában. Megemlítette: a szűzanya nem gyalázta szent fia kivégzőit, a megbocsátás ott volt a lelkében. „Amikor az ő közbenjárását kérjük, (...) mindig legyen ott előttünk, hogy a megbocsátás, az Istennel való kapcsolatunk rendbetétele, és az embertársainkkal való kapcsolatunknak is a rendbetétele” – fogalmazott a szónok, aki szerint ki kell engesztelődnünk Istennel, és embertársainkkal. Prédikációja végén a magyar és a székely himnusz szavait összekapcsolva jelentette ki: „kérünk Istenünk, áldd meg a magyart, és ne hagyd elveszni Erdélyt”. A mise főcelebránsa, Bíró László tábori püspök arra hívta fel a figyelmet, hogy akik elzarándokoltak a csíksomlyói szűzanyához, akik ragaszkodnak hozzá,



azok nem árvák. „Ne engedjük, hogy az egyház árvaházzá legyen, ne engedjük el a szűzanyát. Ne engedjük, hogy nemzetünk árvaházzá legyen” – hangoztatta a püspök. A zarándokok között volt Áder János, Magyarország köztársasági elnöke és felesége, Herczegh Anita, Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes, Lezsák Sándor, az Országgyűlés alelnöke, valamint Eperjes Károly színművész is. Az ég túlnyomórészt felhős volt, de időnként előbújt a nap. A zarándokok folyamatosan érkeztek, és foglalták el a helyüket a domboldalon.

Áder János Csíkban: „Menj, teremj sokszoros gyümölcsöt!”

Azt üzeni: „Menj, teremj sokszoros gyümölcsöt! Légy bátor félelem nélkül élni! Ne add a szíved gyűlöletre! Őrizd a magad méltóságát és tiszteld a másét! Légy hű a hazádhoz és a neked rendelt hivatáshoz!” Az államfő a székely püspök helytállását felidézve az MTI szerint kijelentette: „A tiszta lelkiületű embert onnan lehet nagy bizonyossággal felismerni, hogy minden elnyomó hatalom ellenséget lát benne.(...) Mert a tiszta ember hitét nem lehet megtörni. Erkölce nem eladó. Mert jósága, állhatatossága bátorsággal tölt el másokat is”. A köztársasági elnök felidézte, hogy 1944-ben a Gyulafehérvárról román útlevelemmel érkező Márton Áront a magyar rendőrparancsnok utasította ki Kolozsvárról, amikor súlyos szavakkal ítélte el a zsidók elleni bűntetteket, és tiltakozott a deportálások ellen. „Márton Áron gyalogosan hagyta el Kolozsvárt. Csendes lépteit azt üzenték: az emberéletről nincs alku. Nincs méricskelt gyilkosság, nincs viszonylagos népirtás” - fogalmazott Áder János. Lezsák Sándor, az Országgyűlés alelnöke arra hívta fel a figyelmet, hogy Márton Áron a népéért vállalt küzdelemben „emelkedett fehér vértanúvá”. Az Európára nehezedő migrációs nyomásra utalva kijelentette: ma is minden felelősen gondolkodó vezetőnek elsősorban a saját népe, nemzete iránt van felelőssége. „Kereszténység nélkül nincs Európa, Márton Áron nélkül nincs Székelyföld, Székelyföld nélkül nem lesz és nem lehet jövője a magyar nemzetnek” - állapította meg Lezsák Sándor. A szoborállítást kezdeményező Márton Áron római katolikus férfiszövetség tagjaként felszólaló Ráduly Róbert, Csíkszereda korábbi polgármestere arra is kitért beszédében, hogy miért van jó helyen a püspök szobra a város főterén. Mint mondta, a szobor helyén korábban kápolna, majd a kommunista politikai rendőrség székháza állt. A reményvesztettség cáfolatának tekintette, hogy „Márton Áronnak a csíkiak a milícia és a securitate (a kommunista erőszakszervek) hűlt helyén állítanak szobrot”.

Kelemen Hunor: összehangolt jogcsorbítás zajlik

Kelemen Hunor szerint Románia „lassan modellértékűvé válik” abban, hogy miként nem alkalmazza az általa ratifikált európai egyezményekben foglalt kisebbségi és nyelvi jogokat. Az RMDSZ elnöke erről azt követően nyilatkozott, hogy Bukarestben fogadta az Európa Tanács szakértőit, akik a regionális és kisebbségi nyelvek európai chartájának romániai



alkalmazásáról tájékoztak. Amint az RMDSZ hírlevelében közölte, a szakértői látogatás azzal áll összefüggésben, hogy a román kormány két és fél éves késéssel, 2016-ban jelentést nyújtott be az Európa Tanácshoz a charta ratifikálásával vállalt kötelezettségei teljesítéséről. Kelemen Hunor az egyeztetésen egyértelművé tette: a romániai közigazgatási intézményrendszerben nem elszigetelt eljárásbeli tévedések következtében csorbulnak a kisebbségi jogok, hanem folyamatos és több területen összehangolt jogcsorbítás zajlik. Az RMDSZ elnöke arról tájékoztatta az ET szakértőit, hogy a 2007-es EU-csatlakozás óta immár nem nehezedik bizonyítási kényszer Romániára, és „szankciók hiányában és az európai integráció visszafordíthatatlansága által bátorítva a kisebbségi jogok alkalmazása elindult a visszafejlődés útján”. Kelemen Hunor szerint a visszafejlődési folyamat már 2007-től érezhető volt, de 2012 után vált hangsúlyossá. Az RMDSZ azt sérelmezte elsősorban, hogy Románia nem hozott létre a charta előírásainak alkalmazását felügyelő rendszert egyik érintett területen sem. „Azt is tapasztaltuk, hogy a chartába foglaltakat korlátozó előírásokként értelmezik a hatóságok, ami szöges ellentétben áll az egyezmény szellemével” – idézte a hírlevél Kelemen Hunort. Az RMDSZ-elnök azt is nehezményezte, hogy az állam nem szánt anyagi és humán erőforrást a charta alkalmazására, és ez a hiányosság minden szakterületen, de különösen az igazságügyben szembetűnő. Az ET szakértőit az RMDSZ ügyvezető elnöke és egyes ügyvezető alelnökei tájékoztatták arról, hogy miként csorbulnak a charta ratifikálásakor vállalt nyelvi jogok a közigazgatás, az igazságszolgáltatás, az oktatás és a közszolgálati média területén. Az RMDSZ korábban árnyékjelentést készített ahhoz a jelentéshez, amelyet a kisebbségvédelmi keretegyezmény ratifikálásakor vállalt kötelezettségei teljesítéséről készített, több mint kétéves késéssel a román kormány.

Pert vesztett a luxemburgi uniós bíróságon a Székely Nemzeti Tanács

Az Európai Unió luxemburgi bíróságának kedden meghozott ítélete szerint az Európai Bizottság jogosan utasította el a Székely Nemzeti Tanács (SZNT) által elindított polgári kezdeményezés bejegyzését. Az uniós bíróság ítéletében kifejtette, hogy nem vehető nyilvántartásba az olyan európai polgári kezdeményezésre irányuló javaslat, amely a nemzeti kisebbségek által lakott földrajzi területek, régiók fejlődésének előmozdítására irányul. Ugyanis - mint indoklásában rámutatott - a régió fogalmát a tagállamokban fennálló politikai, közigazgatási és intézményi helyzetet tiszteletben tartva kell meghatározni. A törvényszék arra is rámutat, hogy ezen régiók sajátos etnikai, kulturális, vallási vagy nyelvi jellemzőinek fennmaradása nem olyan cél, amely igazolhatná az uniós kohéziós politikája keretében valamely jogi aktusnak az elfogadását. Az ilyen politika ugyanis az uniós egésze harmonikus fejlődésének előmozdítására, és különösen az egyes régióit sújtó súlyos és állandó demográfiai hátrányok csökkentésére irányul. A Székely Nemzeti Tanács (SZNT) és partnerei azt kezdeményezték, hogy az EU kohéziós



politikájában kezelje kiemelt figyelemmel azokat a régiókat, amelyeket nemzeti, etnikai, kulturális, vallási, nyelvi sajátosságok különböztetnek meg az őket körülvevő régióktól. A kezdeményezés elfogadása a székelyföldi autonómiatörekvéseket erősítette volna. Az erdélyi magyarok európai polgári kezdeményezését elutasította az Európai Bizottság, valamint arra szólította fel őket: legkésőbb három napon belül távolítsák el honlapjaikról az unió luxembourgi székhelyű bíróságán zajló perük iratait, és gondoskodjanak róla, hogy a keresetlevelük és az EB ellenkérelme ne legyen hozzáférhető a nyilvánosság számára. Az elutasító határozatot az EU luxembourgi bíróságán támadták meg a kezdeményezők. Románia a perbe az EB oldalán, Magyarország pedig a kezdeményezők oldalán avatkozott be.



Bugár: a koalíció volt az egyedüli járható út

A Most-Híd a Smerrel, a Szlovák Nemzeti Párttal és a Hálóval való koalícióra lépése volt az egyedüli lehetőség egy szilárd lábakon álló kormány megalakítására. Alternatívául csak az előrehozott választások szolgáltak – fejtette ki a szlovák-magyar vegyespárt Országos Tanácsának ülését követően Bugár Béla, a Most-Híd elnöke. A vegyespárt értékelte választási eredményét és az elkövetkezendő időszak céljait is meghatározta. „A kormány programnyilatkozatába olyan dolgok is bekerültek, amelyek beillesztése még egy jobboldali kormányéba sem sikerült. Be tudjuk bizonyítani a polgároknak, hogy ez egy nagyon jó döntés volt” – fogalmazott Bugár Béla pártelnök. Bugár azt állítja, hogy az említett lépés megtételét követően sem történt földindulás a pártjában. Egyben kiemelte, hogy a választásokat követő eddigi közvélemény-kutatások átlagosan 6,5 százalékos támogatottságot mérnek pártjának, ami megegyezik a Most-Híd választásokon elért eredményével. „Együttal tagságunk is gyarapodik” – mondta Bugár, aki szerint a pártja által a választások előtt deklarált alappillérek, így a jogállamiság, a kisebbségek és a leszakadt régiók támogatásának kérdése fokozatosan terítékre kerülnek. A Most-Híd elégedetlen volt választási eredményeivel, amelynek mélyrehatóbb elemzéséhez még időre van szüksége. „Jóval mélyebb értékelésnek kell alávetni a parlamenti választások eredményét, s mindazt, ami a választásokat megelőző két hétben történt. Ennek alapján talán még kommunikációs stratégiánkon is kénytelenek leszünk változtatni” – helyezte kilátásba Bugár. Az ellenzékkal való párbeszédéről szólva figyelmeztetett, hogy amennyiben az ellenzéki pártok valamilyen elképzelésüket sikerre akarják vinni a törvényhozásban, akkor tárgyalniuk kell a koalícióval. „Ha mi ellenzéki pártként valamit keresztül akartunk vinni a parlamentben, tárgyalnunk kellett. Ez nem mindig sikerült, de volt, amit keresztülvittünk” – jegyezte meg a Most-Híd elnöke. Az Országos Tanács új taggal egészítette ki az Országos Elnökséget, és két új tagot választott be az OT-be. Az elnökség új tagja Tóth Marián, Tardoskedd polgármestere lett. Az OT új tagjának a Besztercebánya, illetve Nyitra megye képviselőjében Agócs Tamást és Somogyi Lászlót választották. Az OT



jóváhagyta a 2015-ös év gazdasági beszámolóját és a 2016-os költségvetést is. Az OT megszavazta a Miniszteri Klub létrehozását is, melyet Sólymos László környezetvédelmi miniszter vezet majd, tagjai pedig a párt által delegált miniszterek, államtitkárok, valamint a két kormánybiztos lesz. Az OT jóváhagyta a Regionális Tanács kibővítését is, mely a párt önkormányzati szakértőit fogja összefogni.



Pásztor: a VMSZ megőrizte politikai erejét

A Vajdasági Magyar Szövetség több köztársasági parlamenti mandátumra számított, mint amennyit elnyert, ennek ellenére nem lehet elégedetlen – jelentette ki Pásztor István pártelnök az Újvidéki Rádió Beszéljünk nyíltan című műsorában. "A VMSZ megőrizte azt a politikai erejét, amely lehetővé teszi, hogy továbbra is részt vehessen a döntéshozatalban" - mondta Pásztor István, és megismételte azt az álláspontját, hogy a tartományi kormányban a Vajdasági Szociáldemokrata Ligának is helyet kellene kapnia, de erről a Szerb Haladó Párt meg a Vajdasági Szociáldemokrata Liga fog dönteni. Jelezte, hogy elfogadja a Tartományi Képviselőház elnöki tisztségét. Számára ez nem személyes kérdés, hanem olyan pozíció, amely súlyt ad az itteni magyar közösségnek, és lehetővé teszi az ügyintézkést. Leszögezte, hogy pártja nem fog együttműködni a Magyar Mozgalom és a VMDK képviselőivel. Pásztor István szerint Vajdaság autonómiájának kérdését az esetleges alkotmánymódosítás során kellene rendezni, akárcsak a kisebbségi nemzeti tanácsok helyzetét. A róluk szóló törvénynek nagyobb erővel kellene bírnia, mint a hatáskörükbe tartozó egyes területeket rendező jogszabályoknak. Az önkormányzati szerepvállalás kapcsán Pásztor elmondta: a VMSZ-nek Magyarokán, Zentán és Topolyán lesz polgármestere, a többi községben, ahol jól szerepelt, képviselő testületi elnöki tisztséget kap. A gazdasági fellendüléssel kapcsolatban a VMSZ elnöke nem annyira derűlátó, mint a kormányfő, szerinte ugyanis még nem jön el az aranykor, de konszolidált évek következnek.

Bírósági döntés: ismét lesz magyar felvételi a Jogi Karon

Ideiglenes, ám kötelező érvényű határozat született a sokat kritizált bírósági perben, az Újvidéki Egyetem Jogtudományi Kara ellen. A bíróság döntése értelmében az ideai felvételi vizsgát az intézmény köteles lesz megszervezni magyar nyelven is. Így négy év után újra lesz magyar nyelvű felvételi vizsga az Újvidéki Egyetem Jogtudományi Karán. Ezt a sokak számára örömdolgozó hírt Sóti Attila, a Vajdasági Magyar Diákszövetség elnöke osztotta meg az egyik közösségi oldalon. A Magyar Szó online megkeresésére Sóti Attila a következőket nyilatkozta: „Az Újvidéki Egyetem Jogtudományi Kara ellen december 2-án bírósági pert indítottunk, mivel a hatályos tartományi szintű rendelet ellenére, amely szerint Vajdaság



területén minden egyetemi karnak meg kell szerveznie a felvételi vizsgát a nemzeti közösségek nyelvén, így magyarul is, a Jogtudományi Kar ezt nem tette meg. Egyébként minden egyetemi kar tiszteletben tartja ezt a rendeletet, kivéve a már említett intézményt. Ez már 2012 óta bevett szokás a Jogi Karon. Mivel a számos fellebbezés és kifogás emelés után látható volt, hogy az idei felvételi vizsgáig nem születik végső döntés a pert illetően, a képviselőnkre felhatalmazott ügyvédi iroda által kérvényeztük, hogy az újvidéki Legfelsőbb Bíróság foganatosítson egy ideiglenes intézkedést: kötelezze a kart, hogy az idei felvételi vizsgát szervezze meg magyar nyelven is. Ezt a kérelmet a bíróság elfogadta, és a tegnapi nap folyamán ideiglenes, ám kötelező érvényű rendelettel meghozta döntését, amely a végső döntésig érvényben marad: a 2016-os felvételi vizsgát meg kell szervezni magyar nyelven is. Ez azt jelenti, hogy négy év után ismét lehetőséget kapnak a magyar ajkú jelentkezők, hogy érvényt szerezzenek kisebbségi és emberi jogaiknak, és magyar nyelven felvételizhessenek. Az eljárás folytatódik, amíg nem születik végleges döntés. Számos kritikát és támadást kaptunk az elmúlt hónapokban a perrel kapcsolatban, ám mégis történelmi áttörés történt, bebizonyosodott, hogy mire képes egy diákszervezet, és mekkora potenciál lakozik az egyetemista szervezetekben, mint amilyen a VaMaDisz. Mégis úgy tűnik, hogy Dávid győzhet Góliát felett. Az eljárásban partnerünk a Tartományi Oktatásügyi Titkárság, a Magyar Nemzeti Tanács, a Nemzetpolitikai Államtitkárság, és támogatásáról biztosított bennünket a nyilvánosság előtt a VMSZ IF is. Ezt köszönjük minden partnernek.”



Jövőre 5,2 milliárd juthat kárpátaljai gazdaságfejlesztésre

Nyárra várhatóak a kárpátaljai gazdaságfejlesztési program első pályázata, amelyek prioritásai között a turizmus fejlesztése, a mezőgazdasági termelés növelése, valamint a kis- és középvállalkozások erősítése szerepel – közölte Grezsa István, a területért felelős kormánybiztos az MTI-vel. Kifejtette: az első meghirdetett pályázatok nyárra várhatók, szeptembertől megindulhatnak a kifizetések. Idén 2 milliárd forint költségvetési forrás mellé 20 milliárd forint Eximbank-hitel társul, 2017-ben a program tervezett költségvetési forrásigénye 5,2 milliárd forint. Hozzátette: az Egán Ede-tervre alapozott elképzeléseket 2018-ban szeretnék befejezni, így a végleges keretösszeg 12+20 milliárd forint. Grezsa István szólt arról is, hogy a kárpátaljai politikai szervezetek összefogása mellett a történelmi egyházak is stratégiai partnerei a kormánynak, ezért annak képviselői is részt vesznek a pályázatok bírálati szakaszában. Kitért arra is: most dolgozzák ki azokat a feltételeket, amelyek jogszerűen biztosítanak lehetőséget arra, hogy minimalizálják a támogatási összegek megadóztatását Ukrajnában. A kormánybiztos az oktatási fejlesztésekről azt mondta: a Beregszászi II. Rákóczi Ferenc Főiskola a külhoni magyar felsőoktatás zászlóshajója. Márciusban a főiskola bővítése mellett a munkácsi római katolikus kollégium is támogatást nyert rendkívüli kormányzati intézkedés keretében, 2,14



milliárd forint értékben. A felsoroltak is jelzik a magyar kormány elkötelezettségét, de ide sorolható az egyházi líceumok fenntartásához való hozzájárulás vagy a pedagógusok fizetésekiegészítése is – tette hozzá, megemlítve a rahói iskola és a huszti óvoda felújítási munkálatait is. Grezsa István kitért a magyar nyelv iránt megnövekedett érdeklődésre: a most záruló tanévben ezer ukrán diák tanul magyart mint választható idegen nyelvet iskolájában. Ehhez a tankönyvet is a magyar kormány biztosítja. Szándékukat megerősítendő a közelmúltban a korszerű oktatásnak megfelelő nyelvi tantermet adtak át Ungvár egyik központi iskolájában, Beregszász 5. számú intézményében pedig most épül hasonló. Májusban 105 helyszínen 30 fős csoportokban indult az ingyenes magyar nyelvoktatás felnőttek részére. Szeptemberben a Károli Gáspár Református Egyetem Beregszászon képzést indít a magyart mint idegen nyelvet oktató pedagógusok részére. „Az itteni többszörös túljelentkezés szintén jelzi, hogy bízunk hazánkban Kárpátalja többségi társadalma is” – közölte a kormánybiztos. Grezsa István szólt az egészségügyi támogatásokról is: a kórházzövetség korábbi elnöke, Velkey György irányításával jelenleg készül egy szakmai tanulmány az esetleges beavatkozási lehetőségekről, amelyek figyelembe veszik a kárpátaljai egyházi és világi véleményformálók közösen kialakított álláspontját is. A szakmai összegzést nem megelőlegezve, az bizonyos, hogy a most zárult uniós pénzügyi ciklusban felújított határ menti, hazai kórházak fokozott bevonásával javítani kell a kárpátaljai magyarok magyarországi egészségügyi ellátórendszerhez férésének helyzetén – mutatott rá. A szükséges források több százmilliós, akár milliárdos nagyságrendet is elérhetnek – közölte a kormánybiztos. Elmondta: „a gesztuspolitika” keretei között Munkácson finanszírozzák a monarchia idején épült gyermekosztály tetőcseréjét, ultrahangkészüléket vásárolnak három járási intézmény számára, magyar nyelvű orvostovábbképzést szerveznek Beregszászban, budapesti továbbképzésekhez járulnak hozzá nemcsak a magyar ajkú orvosoknak segítve.

